

Tortosa, sota l'ombra de Gerard Vergés

TORTOSA *Júlia Albesa*

L'escriptor predilecte de Tortosa és un mag que dóna vida a les paraules, a la vegada que de les paraules en fa vida. Gerard Vergés i Príncep va néixer enmig d'una família de la petita burgesia i de tradició farmacèutica. En la seua infantesa és quan el petit poeta va trobar la seua vocació literària: als dotze anys va marxar a la capital catalana, Barcelona, a estudiar batxillerat als jesuïtes. Després va seguir la tradició familiar estudiant Farmàcia a la Universitat de Barcelona i més tard va esdevindre doctor en aquesta branca científica.

El petit literat va guanyar premis escolars i només amb vint anys va publicar un recull de poemes en castellà, *Corazón en acecho* (1951), tot i que ell no inclou aquesta publicació en la seua obra. Va beure dels seus referents, com William Shakespeare, Ausiàs March i Thomas Stearns Eliot. La relació amb els clàssics, l'explica l'escriptor mateix: "De tot el que he llegit, n'he fet substància". Els pilars de la seua poesia són l'home, la cultura, el temps i el paisatge ebrenc que reencarna totes les passions humanes possibles.

L'apotecari, que és com a ell li agradava dir-se, va crear una empresa d'anàlisis clíniques i, a més a més, una empresa de reactius per a la bio-diagnosi a Amposta.

Dos amics lletraferits i estudiants, Josep Massip i Gerard Vergés, fun-

Per a Gerard Vergés, la revista 'Gèminis' és com una "flor en el desert"

den *Gèminis* (1952-1961), una revista que durant nou anys va produir 43 números. Nasqué d'una "dèria literària de joventut que anava des de feia temps", afirma Massip. S'envoltaren de companys amb inquietuds intel·lectuals i culturals. Entre les seues pàgines es parla de literatura, poesia, teatre, novel·la, autors, cinema, pintura, religiositat i espiritualitat, exposicions, tradicions, concursos i publicacions, entre altres temes. Els anys 50, tot i la dictadura que sofria el país, Tortosa és prolífica paral·lelament a *Gèminis*. Tot i això, es va topar amb la dificultat de la censura. Manifesten prou latentment que és en castellà perquè no hi ha cap altra alternativa, però aquesta condició no és problema per esquivar-la i distraure-la, ja que s'hi pot trobar algun conte en català o una esquela a la memòria de Carles Riba, persona molt admirada per Vergés.

Al llarg de la seua vida, l'escriptor

Jesús Massip va parlar de l'aventura que va emprendre amb Vergés fundant la revista 'Gèminis'. / J.A.

va rebre importants gratificacions, com el premi Carles Riba el 1981 per *L'ombra rogenca de la lloba*, la primera obra poètica que va escriure després de vint anys de silenci. Vergés es va jugar el seu futur literari en aquest premi, ja que va explicar que si no l'hagués guanyat no l'hagués tornat a escriure.

Gerard Vergés va demostrar que dos vessants antitètics (la literatura i la ciència) no estan renyides, ja que ha deixat un preuat llegat literari i una fructífera petjada investigadora i empresarial.

El poeta tortosí va deixar aquest món el 23 d'abril del 2014, el dia dels llibres. Paradoxalment, Vergés va morir el mateix dia que dos grans escriptors de la història de la literatura universal: William Shakespeare i Miguel de Cervantes.

Un dels actes de la celebració del dècim aniversari de la biblioteca Marcel·lí Domingo de Tortosa va ser la ruta Tortosa, sota l'ombra de Vergés, un itinerari literari de Gerard Vergés que transcorre per sis punts de la ciutat que tenen un pols de l'essència de l'apotecari literat.

La ruta permet descobrir l'obra de Gerard Vergés en totes les seues vessants. Història, urbanisme, art i literatura es donen la mà per acostar una de les figures més rellevants de les lletres catalanes actuals. El trajecte va ser el passat dissabte, dia 9 de juliol, a les 19.30 h i la calor no va ser obstacle per poder gaudir d'aquest acte cultural i de commemoració.

Durant la ruta, van col·laborar quinze persones amb la lectura dels seus poemes; entre elles, J. Massip, Carles Vergés, Menxu Pérez, Cinta

Vergés, Brian Cutts, Sílvia Panisello, Irene Prades, Pilar Saporta, Rosa Cuebas, Manolo Tomàs, Vicent Pellicer, Marc Jornet, Montse Castellà i Jesús M. Tibau.

EL CARRER DE LA ROSA En aquest punt tan emblemàtic de la ciutat i de la vida del poeta tortosí és on es va encetar la ruta. Allí estava la farmàcia familiar, el col·legi de la Consolació i l'acadèmia de dibuix de Ricardo Cerveto. També és on s'entonsen les arrels professionals i personals de l'escriptor. L'art està present a moltes de les seues obres i va tindre la primera trobada a l'acadèmia.

PLAÇA DE LA CINTA La família Vergés era conservadora i religiosa, de dretes i de missa. El poeta va escriure un poema a la catedral.

REIALS COL·LEGIS El conjunt d'edificis que formen els Reials Col·legis esdevé un dels elements més destacats del patrimoni del Renaixement català. El complex va ser fundat al segle XVI per l'emperador Carles I d'Espanya i V d'Alemanya amb la funció d'aculturació i evangelització de les minories religioses. Vergés va impartir-hi classes perquè també era la seu de la UNED. Actualment està ocupat per l'Arxiu Històric Comarcal de les Terres de l'Ebre. Aquí va treballar durant molts anys Jesús Massip i Fonollosa, historiador, poeta arxiver i íntim amic de Vergés. En aquest punt, Massip va llegir un emotiu poema dedicat al poeta, a més a més de recordar l'aventura que van començar amb Vergés fundant la revista *Gèminis*. Com a alumnes davant

de la palestra, els participants escolten les sàbies paraules del poeta arxiver.

BIBLIOTECA MARCEL·LÍ DOMINGO La biblioteca municipal de Tortosa va ser inaugurada l'any 2006. Va comportar la fusió de les dos biblioteques que hi havia a la ciutat: la d'adults, situada al palau Oliver de Boteller, i la biblioteca popular del carrer de la Rosa, inaugurada cap als anys 30 del segle XX (una de les primeres de Catalunya). Actualment, la biblioteca està situada a un carrer de la Tortosa medieval, on hi ha diferents espais d'habitat, clavegueram i un forn on es fonia metall. Vergés tenia una especial predilecció pels lli-

bres, milers de títols clàssics i moderns formaven la seua biblioteca particular. Vergés abarca la poesia, biografia, l'article i traducció.

Aquí es va llegir en les dos llengües una de les seues traduccions dels sonets de Shakespeare. El poeta va ser l'encarregat d'acabar de desplegar els *Sonnets* en llengua catalana. Va optar per mantindre el decasíl·lab, tot i la dificultat. Vergés ho justifica: "No hi ha vers al món que es puga comparar amb el decasíl·lab en sonoritat i versalitat i música i bel·lesal!"

PLAÇA DE L'ÀNGEL La plaça rep el nom per l'antiga capella de l'Àngel Custodi, més conegut com l'Àngel de la Guarda. L'església va ser enderrocada durant la Guerra Civil. La plaça havia estat sense la figura a la qual dóna nom fins que una família tortosina va decidir posar a la façana de casa seua novament la imatge de l'Àngel Custodi. Aquesta, en suport ceràmic, és obra de l'escultora Cinta Sabaté.

AL COSTAT DEL PONT ROIG, EL RIU EBRE Aprofitant la posta de sol que es pot gaudir des del costat del riu Ebre va finalitzar la ruta literària *Tortosa, sota l'ombra de Vergés*. El riu Ebre té un significat especial en l'obra de l'escriptor, que a més a més li serveix com a font d'inspiració.

Gerard Vergés és una de les veus necessàries de la nostra literatura. Va demostrar que al sud de Catalunya també hi ha qualitat literària. Una veu que no s'ha apagat entre nosaltres, ja que Vergés sempre estarà viu entre els racons més emblemàtics de la ciutat gràcies a aquests actes culturals. ■

Pilar Saporta llegeix unes paraules de Vergés sobre la plaça. / J.A.